

Fremtidens ældre- og plejeboliger

Tina Jørgensen, Chefkonsulent, Kommunernes Landsforening

Tina Jørgensen indledte sit oplæg med at slå fast, at der i Danmark ikke eksisterer egentlige demensboliger for demente borgere.

Derimod findes et bredt udsnit af betegnelser for ældre- og plejeboliger afhængig af kommune: aldersdomshjem, plejehjem, beskyttet- eller seniorbolig er nogle af de betegnelser for boliger til ældre. Kommunerne har således forskellige typer og betegnelser og mangfoldigheden medfører, at der er 98 forskellige måder, at anskue boliger til ældre på. Dette udgør i sig selv en stor udfordring, i forhold til at tale et fælles sprog om boliger inden for dette område.

Udvikling og status for de forskellige boligtyper

Tina Jørgensen viste efterfølgende en oversigt over antallet af boliger målrettet ældre. I perioden fra 1987 til i dag er bygget flere boliger. Andelen af almene plejeboliger er steget (fra ca. 5.000 i 1987 til 70.000 i 2009), hvorimod antallet af plejehjemsboliger faldet betydeligt (fra ca. 50.000 i 1987 til 10.000 i 2009). 1996 er et vigtigt skæringsår, i 1996 trådte plejeboligreformen i kraft og der skete da en adskillelse af bolig og indsats i forhold til pleje og omsorg.

Opgørelser over udviklingen i henholdsvis plejeboliger og plejehjemspladser, og skærmede demensboliger i perioden fra 2007 – 2009 synes at vise, at der sker et dramatisk fald i 2008. Disse opgørelser er misvisende, idet faldet kan skyldes manglende indberetninger til KL samt at kommunerne flytter om på boligtyperne. Eksempelvis når plejeboliger laves om til ældreboliger m.m.

Udfordringer på boligområdet

Tina Jørgensen ser en række fremtidige udfordringer på boligområdet. Nogle af udfordringerne er, hvor langt visitationsretten skal gå og hvorvidt beboere skal kunne visiteres ind og ud af bestemte boliger. En borger har naturligvis ret til at bo der hvor de bor, men sådan som reglerne er nu, kan en beboer der får det bedre eller genvinder sin funktions-evne, ikke visiteres ud af en bestemt

type bolig, fordi beboeren har en lejekontrakt på boligen. Dette kan være problematisk, men hænger sammen med, at indsatsen over for beboeren i forhold til omsorg og pleje er adskilt fra selve boligdelen. En løsning på dette problem kunne være at lave flere midlertidige tilbud. Som reglerne er nu vil dette formentlig ikke ske, i det det er kommunen der skal betale huslejen for de ældre ved brug af midlertidige boliger. Efterfølgende berørte Tina Jørgensen emnet fritvalg. Efter reglerne om fritvalg i forhold til bolig er kommet i anvendelse, ses et tydeligt mønster, i retning mod at ældre ikke vil bo på landet, men derimod ønsker at bo i de større byer. Der er på nuværende tidspunkt er mange ledige ældreboliger i landdistrikterne, hvorimod der er ventelister til ældreboliger i byområderne. Dette har en række økonomiske konsekvenser for kommunerne, da det er dyrt at have boliger stående tomme i landdistrikterne. Studier har endvidere påvist at ældre i fremtiden, vil have store forventninger til ældreboligerne. Dette gælder især til boligens størrelse og beliggenhed.

Hvad regulerer loven på ældreboligområdet?

Lovgivningen regulerer en række områder på boligområdet for demente og ældre borgere:

- Adskillelse af bolig og indsats – Den demente eller den ældre visiteres særskilt i forhold til pleje og bolig. I denne forbindelse er visitationen til pleje og omsorg præcis den samme, som hvis borgeren havde boet i eget hjem jf. Service-loven
- Snitflader til "fritvalg" – (Reglerne om fritvalg gælder ikke for beboere i plejebolig).
- Størrelsen af boliger
- Indretning af boligen – Boliger er indrettet af hensyn til arbejdsmiljølovgivningen
- Fællesarealer og servicearealer
- Fripnejeboliger
- Private boliger med driftsoverenskomst

Hvad kan der gøres inden for de nuværende rammer?

Tina Jørgensen forklarede, at det stadig er muligt at gøre noget inden for de nuværende rammer for ældreboliger - eksempelvis at udvikle visitationspraksis i forhold til demente borgere, samt at fokusere på den enkelte borgers ret til individuelle afgørelser og indsatser. Endvidere mente Tina Jørgensen, at det er vigtigt, at der fokuseres på kompetenceudvikling, samt at der investeres i de generelle tilbud. Der skal blandt andet sættes fokus på indretning af både plejecenter og den enkelte borgers bolig. Sidst men ikke mindst er det vigtigt, at alle beskæftigede inden for demensområdet deltager aktivt i debatter om fremtidens boliger for borgere med demens.

KL's holdning til boliger inden for ældreområdet

Først og fremmest er det vigtigt at boliger bliver bygget, så de matcher ældres borgers behov. Der skal komme et mere nuanceret udbud af boliger til ældre. Det vil være oplagt at lade private leverandører udbyde ældreboliger. Endvidere kunne det tænkes, at de gamle alderdomshjem får en renæssance. Når der fokuseres på den konkrete bolig, skal der være plads til mangfoldighed og til at de enkelte boliger matcher borgerens behov. Et behov, hvor velfærdsteknologi med fordel kan indtænkes. Teknologi og den mangfoldige bolig vil være en hjælp for både borger og omsorgs- og plejepersonale. Sidst men ikke mindst slog Tina Jørgensen fast, at det er KLs holdning at plejeboliger bør være det primære tilbud til borgere med omfattende behov.

